EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 7.7.2004
COM(2004) 437 galīgā redakcija

2004/0141 (CNS)

priekšlikums

PADOMES REGULA

izdarot grozījumus regulā (EK) n° 539/2001 attiecībā par savstarpības mehānismu

(iesniegusi Komisija)

PASKAIDROJUMA RAKSTS

Regula (EK) n° 539/2001 sava 1.panta 4.paragrāfā paredz savstarpības mehānismu, kurš piemērojams gadījumā, kad trešajai valstij, kura atrodama regulas II pielikuma sarakstā (pozitīvais saraksts) tiek nodibināta prasība pēc vīzas Dalībvalsts iedzīvotājiem. Attiecībā uz iesaistīto trešo valsti pēc "cietušās" valsts lūguma, mehānisms paredz kopēju rīcību, kas izpaužas kā secīgu etapu sērija (attiecīgās Dalībvalsts iedzīvotājiem nosaka prasību pēc vīzas, Dalībvalstī trešās iesaistītās valsts iedzīvotājiem nosaka pagaidu prasību pēc vīzas, izņemot pretējus Padomes lēmumus, publikācijas Oficiālajā Vēstnesī par vīzas pagaidu prasību, visu Padomes vai Dalībvalsts pieprasījumu par trešo valstu pārcelšanu no regulas pozitīvā saraksta uz negatīvo saraktu izskatīšana Komisijā).

Šis mehānisms nebija iekļauts Komisijas.2000.gada 26.janvāra sākotnējā priekšlikumā, bet tas radies līdz ar Padomes darbu izstrādi. Komisija, ņemot vērā Dalībvalstu vēlmi pēc savtrarpīguma dot operatīvu dimensiju, savam 2000.gada 21.septembra grozītajam priekšlikuma 1.pantam pievienoja 4.paragrāfu. Piedāvātais savstarpības mehānisms, kas Dalībvalstu izteiktos ierosinājumus nodeva un formalizēja Padomei, beigās gandrīz pilnībā tika iekļauts Padomes pieņemtajā regulā (EK) n° 539/2001.

Gandrīz trīs gadu laikā pēc regulas (EK) n° 539/2001 stāšanās spēkā, savstarpības mehānisms nekad nebija piemērots. Šajā sakarā nepieciešams pārskatīt iemeslus, pamatojoties uz Komisijas dienestu darba dokumenta konstatācijām par savstarpību vīzu jomā[1], un iesniegt priekšlikumus par likumdošanas pielāgošanu.

Pirmā konstatācija ir skaidra. Neskatoties uz to, ka atsevišķas Dalībvalstis un asociētās valstis ir pakļautas prasībai pēc vīzas daļā trešo valstu, kuras atrodamas regulas (EK) n° 539/2001 pozitīvajā sarakstā (Savienotās Valstis / Grieķija, Bruneja / Austrija, Somija, Grieķija, Portugāle, Islande, Venecuēla / Somija, Gvatemala / Islande), tomēr attiecīgās Valstis atturas uzsākt savstarpības mehānismu. Vienīgi šīm valstīm ir tiesības iedarbināt šo mehānismu un tām ir pilnīga brīvība to darīt vai nē.

Šo Dalībvalstu tāda veida attieksmes iemesls bez šaubām ir fakts, ka mehānisms ir pārāk stingrs. Tā otrais etaps (Dalībvalsts nodibināta pagaidu prasība pēc vīzām attiecībā uz attiecīgajām trešajām valstīm), pēc sava rakstura gandrīz automātiski attur Dalībvalstis piemērot mehānismu, baidoties izraisīt nopietnu krīzi vai nu ārējās attiecībās ar attiecīgajām trešajām valstīm, vai arī pašā valstī. Tādejādi mehānisma otro etapu var nelabvēlīgi ietekmēt vienīgi ar Padomes vairākuma pieņemtu lēmumu. Savstarpības mehānisma shēmā šāda lēmuma pieņemšana noteikti izskaidrojama kā Dalībvalsts atteikuma izrādīšana sadarboties solidaritātē ar attiecīgo Dalībvalsti.

Šis pirmais solidaritātes mehānisma neadekvātums palielinās, kad tiek ņemta vērā Savienības paplašināšanās. Uz regulas (EK) n° 539/2001 1.panta 4.paragrāfā aprakstīto situāciju jaunās Dalībvalstis var atsaukties pēc 2004.gada 1.maija attiecībā uz trešajām valstīm, kuras turpina pakļaut to iedzīvotājus prasībai pēc vīzas. Visām jaunajām Dalībvalstīm attiecībā uz vairākām trešajām valstīm juridiski ir iespējams piemērot savstarpības mehānismu. Kopš 2001.gada konstatētie savtrarpīguma mehānisma trūkumi un riski, kā arī asums īpaši paplašināšanās kontekstā arvien nopietnāk rada nepieciešamību šī mehānisma pārskatīšanai.

---

[1] Dokuments JAI-B-1(2004)1372 ; 18.2.2004

Šādas pārskatīšanas mērķis nav samazināt solidaritāti, kas raksturo kopējo vīzu politiku, izvairoties no regulā (EK) n° 539/2001 paredzētajā savstarpībā. Savstarpība paliek vīzu politikas pamatprincips un ir viens no atsauces kritērijiem (kas, ņemot vērā regulu, numurēti līdz 5), līdz ko runa ir par trešo valstu saraksta, kas pievienots regulas (EK) n° 539/2001 pielikumā, noteikšanu vai grozīšanu. Šis priekšlikums galvenokārt vērsts uz daudz operatīvāka, elastīgāka, daudz reālistiskāka mehānisma izveidi, kurš arī būtu efektīvi izmantojams. Nepārzinot savstarpības politikas dimensiju, patreizējais mehānisms politiskā riskā šķiet pārlieku maksimāls un pārlieku smags, lai ieņemtu noderīgu lomu. Tas akli privileģē represijas, pilnībā atstājot malā diplomātisko pieeju jautājumam, un nevienam no šiem kritērijiem nav absolūtā vērtība pozitīvo un negatīvo sarakstu izveidē; šī izveide realizējas ar "līdzsvarotu dažādu kritēriju novērtējumu, kuri īpaši saistīti ar nelegālo imigrāciju, sabiedrisko kārtību un drošību, kā arī Savienības ārējām attiecībām ar trešajām valstīm, visu laiku ņemot vērā reģionu konsekvences un savstarpējo attiecību sekas."

Piedāvātais mehānisms tāpat ir paredzēts iepriekšējās sistēmas galvenā trūkuma novēršanai, kurā procedūras uzsākšana bija atkarīga no vienas attiecīgās Dalībvalsts, nodibinot trešajai valstij prasību pēc vīzas. Komisija uzskata, ka savtrarpīguma trūkuma situācija ir par pamatu vīzu kopējās politikas svarīgumam, un ka diskusijas kopienas plānā par šo situāciju, lai sniegtu piemērotu atbildi, nevar būt atkarīgas no vienas Dalībvalsts labas gribas. Princips, kuram jāvirza kopējā vīzu politika, ir uz solidaritāti starp visām Dalībvalstīm attiecībā uz pasākumiem, kuri ir vērsti pret vienu vai otru no tām, balstīts savstarpība. Lai nodrošinātu šo solidaritāti un aizsargātu kopējās intereses, ir nepieciešams paredzēt mehānismu, kurš Komisijai ļautu izmantot reālu un efektīvu sarunu instrumentu, kuram ir jāatbilst Savienības ārējo attiecību vispārējai politikai.

Pamatojoties uz augstāk minētajām konstatācijām, Komisija piedāvā mehānismu, kuram daudz efektīvākā veidā būs jānodrošina savstarpības principa, kas ir par pamatu kopējai vīzu politikai, ievērošana.

Komentāri pa pantiem :

1.pants :

Novērojumi par regulas (EK) n° 539/2001 1.panta 4.paragrāfa piedāvāto redakciju :

Termina « nodibināšana » izmantošana skaidri nozīmē, ka runa ir par jaunu situāciju, kuru radījis lēmums, II pielikumā esošās trešās valstis pakļaujot prasībai pēc vīzas vienā vai vairākās Dalībvalstīs, kuras pirms tam no šī pienākuma bija atbrīvotas. Tāpat, lai skaidri norādītu, ka mehānisms ir jāpiemēro situācijām, kuras jau pastāvējušas pirms jaunās regulas, un uz kurām līdz tās stāšanās spēkā datumam 2.pantā bija paredzēti specifiski priekšraksti.

- Punkts a) :

Runa iet par automātiskas un caurspīdīgas informācijas izveidi par savstarpības mehānisma trūkuma situāciju. Turpmāk attiecīgajai Dalībvalstij ir pienākums ziņot par šādu situāciju.

- Punkts b) :

Ir jāatceļ patreizējie priekšraksti, kas pārmērīgi privileģē represiju dimensiju, to uzskatot par « normālu », no kā Padome var pārkāpties.

Lai sniegtu daudz piemērotāku risinājumu konstatētajai savstarpības trūkuma situācijai, nepieciešams, lai Komisija ar trešajām valstīm uzsāktu pasākumus ar mērķi, lai tā no jauna attiecīgās Dalībvalsts iedzīvotājus atbrīvotu no prasības pēc vīzas. Šī Komisija loma atbilst faktam, ka pastāv ekskluzīva kopienas kompetence, lai ārējā plānā darbotos jomā par atbrīvošanu no / prasību pēc vīzas. Komisijas konstatācijām ir jābūt par pamatu Padomei adresētam ziņojumam. Ziņojuma iesniegšanai jānotiek pēc iespējas īsākā laikā, ņemot vērā situācijas steidzamību, tomēr nodrošinot reālu laika posmu apstākļu novērtēšanai un uzsāktu piemērotākos diplomātiskus pasākumus, lai atgrieztos pie atbrīvošanas no vīzas.

- Punkts c) :

Piedāvātā redakcija ir iespaidojusies no gribas, lai savstarpības mehānisms būtu pietuvināts parastajām lēmumu shēmām šajā jomā. Tāpēc arī Komisija savā Padomei iesniegtajā ziņojumā var iekļaut priekšlikumu par prasības pēc vīzām atjaunošanu uz laiku attiecībā uz attiecīgajām trešajām valstīm. Šai pagaidu atjaunošanai jebkurā gadījumā jāizbeidzas laikā, kad arī trešās valstis atceļ šādus mērus, un tā rada iespēju Padomei pieņemt lēmumu ar balsu vairākumu. Īsa termiņa noteikšana, kurā Padomei jāpieņem lēmums, paredz garantēt izraudzīto mēru efektivitāti, un vajadzības gadījumā ātru reakciju attiecībā uz iesaistītajām trešajām valstīm, ņemot vērā to, ka runa iet par uz laiku piemērojamiem aizsardzības mēriem.

- Punkts d) :

Komisijas iespēja piedāvāt pagaidu pasākumus nevar būt balstīta uz Padomes iepriekšējā ziņojuma prezentāciju. Iespējams, ka atsevišķi apstākļi uzliek par nepieciešamu šī pagaidu pasākumu priekšlikuma steidzamu prezentāciju. Ir skaidrs, ka sava priekšlikuma motīvu izklāstā Komisija balstīsies uz apstākļiem, kuri bija noveduši pārņemt šo procedūru bez iepriekšēja ziņojuma. Steidzamība, kas attaisno Komisijas soli, rada nepieciešamību Padomei pieņemt lēmumu pēc iespējas īsā laika posmā.

- Punkts e) :

Prasības pēc vīzas atjaunošana, vadoties no modalitātēm, kas paredzētas punktos c) un d), paliek specifiski un pagaidu līdzekļi atšķirībā no iesaistīto trešo valstu pārcelšanas no regulas (EK) n° 539/2001 pozitīvā saraksta un negatīvo. Visbeidzot, lai nodrošinātu reakcijas efektivitāti attiecībā uz trešajām valstīm, kas ir savstarpības trūkuma situācijas pamatā, ir jāprecizē, vai pagaidu līdzekļi neskar iespēju piedāvāt šāda veida pārcelšanu. Tāpat ir jāparedz, vai trešo valstu reakcijas trūkums attiecībā par pagaidu līdzekļiem tuvākajā laikā neradīs Komisijas priekšlikuma iesniegšanu par trešo valstu pārcelšanu uz I pielikumu.

- Punkts f) :

Runa iet par piemērojamām procedūrām gadījumos, kad trešās valstis pieņem lēmumu atcelt prasību pēc vīzas. Shēma ir pārņemta patreizējā mehānisma punktiem e) un f). Tomēr pagaidu prasības pēc vīzas izbeigšanās tieši sakrīt ar trešajās valstīs prasības pēc vīzas atcelšanas stāšanās spēkā datumu.

2.pants :

2.pants skaidri paredz noteikt, ka mehānismam jābūt piemērotam attiecībā uz konstatēto situāciju regulas stāšanas spēkā brīdī, kas Dalībvalstīm uzliek par pienākumu paziņot par pilnīgu vīzas ieviešanu trešajām valstīm, t.i., no šī brīža II pielikuma vienas / vairāku valstu

prasības pēc vīzas attiecībā uz Dalībvalsts iedzīvotājiem uzturēšanu. Attiecībā uz modeli, kas paredzēts prasības pēc vīzas atjaunošanai, ir svarīgi noteikt striktus termiņus, kuros iesaistītā Dalībvalsts par to paziņo. Mehānisma atsevišķas modalitātes piemērojas gan uz prasības pēc vīzas atjaunošanu, gan uz to uzturēšanu.

Prasības pēc vīzas uzturēšanas situācija netika izskatīta 1.pantā, jo runa ir par specifisku situāciju, kas radīsies līdz ar šīs regulas stāšanās spēkā datumu. Runa iet par pagaidu līdzekļiem, kas piemērojama vienīgi patreizējā režīma pārejas posmā, atstājot iesaistītajai Dalībvalstij izvēli jaunajā sistēmā uzsākt savstarpības mehānismu, kas uzliek par pienākumu katrai Dalībvalstij trešajām valstīm paziņot par prasības pēc vīzas atjaunošanu. Tādejādi šajā jomā regulas (EK) n° 539/2001 priekšrakstos ir pamats integrēt prasības pēc vīzas uzturēšanu, kas ierobežotos nosegt nākotnes situācijas, kas saistītas ar trešo valstu prasības pēc vīzas atjaunošanas.

2004/0141 (CNS)

priekšlikums

PADOMES REGULA

izdarot grozījumus regulā (EK) n° 539/2001 attiecībā par savstarpības mehānismu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 62. panta 2. punkta b) apakšpunkta i) punktu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu[2],

ņemot vērā Eiropas Parlamenta paziņojumu[3],

nolemjot par sekojošo:

(1) Padomes 2001.gada 15.marta Regulas (EK) n° 539/2001 1.panta 4.paragrāfā paredzētais mehānisms, kas fiksē trešo valstu sarakstu, kuru iedzīvotāji, šķērsojot Dalībvalstu ārējās robežas, ir pakļauti prasībai pēc vīzas, un sarakstu ar tām, kuru iedzīvotāji ir atbrīvoti no šīs prasības[4], izrādījās nepiemērots, lai to piemērotu savstarpības trūkuma situācijās, kurās trešās valstis figurē šīs regulas II pielikumā, t.i., trešās valstis, kuru iedzīvotāji tiek atbrīvoti no prasības pēc vīzas, uztur vai atjauno prasību pēc vīzas attiecībā uz vienas vai vairāku Dalībvalstu iedzīvotājiem. Solidaritāte attiecībā uz Dalībvalstīm, kuras pakļautas šīm savstarpības trūkuma situācijām, prasa pielāgot patreizējo mehānismu, lai tam nodrošinātu efektivitāti.

(2) Ņemot vērā šādu savstarpības trūkuma situāciju nopietnību, ir svarīgi lai tas noteikti būtu par pamatu tā ieviešanai vienā vai vairākās iesaistītajās Dalībvalstīs. Lai nonāktu līdz stāvoklim, kad attiecīgās trešās valstis no jauna piemērotu iesaistīto Dalībvalstu iedzīvotāju atbrīvošanu no vīzām, ir nepieciešams paredzēt mehānismu, kas kombinētu dažādas intensitātes un līmeņu pasākumus, kuras varētu būt ātri piemērojami. Ir nepieciešams, lai Komisija nekavējoties pieņemtu visus nepieciešamos mērus attiecībā pret iesaistītajām trešajām valstīm, iesniegtu Padomei ziņojumu un būtu spējīga jebkurā brīdī Padomei piedāvāt pieņemt pagaidu lēmumu par prasības pēc vīzas atjaunošanu attiecībā pret iesaistītajām trešajām valstīm. Atsaukšanās uz tādu pagaidu lēmumu nevar būt par šķērsli iespējai iesaistītās trešās valstis pārcelt uz regulas (EK) n° 539/2001 I pielikumu. Tāpat ir jāparedz īslaicīgas saites starp pagaidu līdzekļu stāšanos spēkā un iespējamo piedāvājumu šīs valstis pārcelt uz I pielikumu.

---

2 Oficiālais Vēstnesis C ; , .lpp.
3 Oficiālais Vēstnesis C ; , .lpp.
4 Oficiālais Vēstnesis L 81 ; 21.3.2001, 1.lpp.

(3) Nepieciešams, lai trešās valsts lēmums noteikt vai atjaunot prasības pēc vīzas atcelšanu attiecībā pret vienas vai vairāku Dalībvalstu iedzīvotājiem, automātiski izbeidz Padomes pieņemto pagaidu pēc vīzas atjaunošanu prasību.

(4) Sekojoši ir pamats izdarīt grozījumus regulā (EK) n° 539/2001.

(5) Ir nepieciešams paredzēt pārejas režīmu gadījumam, kad šīs regulas stāšanās spēkā laikā Dalībvalstis ir pakļautas trešo valstu, kuras figurē regulas (EK) n° 539/2001 II pielikumā, prasībai pēc vīzas. Kas attiecas uz Islandi un Norvēģiju, šī regula rada Šengenas acquis priekšrakstu attīstīšanu, pamatojoties uz līgumu, kas noslēgts starp Eiropas Savienības Padomi un Islandi un Norvēģijas Karalisti, par šo valstu iesaistīšanos Šengenas acquis piemērošanā un attīstīšanā, kas izriet no 1999.gada 17.maija lēmuma 1999/437/CE 1.panta punkta A attiecībā par šī līguma atsevišķām piemērošanas modalitātēm.

(6) Apvienotā Karaliste un Īrija nav saistītas ar regulu (EK) n° 539/2001. Tās nepiedalās šīs regulas pieņemšanā un nav saistītas ar tās piemērošanu, ne tai pakļautas.

(7) Šī regula ir uz Šengenas acquis pamatots akts, vai kas uz to atsaucas pievienošanās akta 3.panta 1.paragrāfā,

PIEŅĒMA ŠO REGULU:

Pirmais pants

Regulas (EK) n° 539/2001 1.panta 4.paragrāfs ir aizstājams ar sekojošu tekstu:

«4. II pielikumā esošās trešās valsts prasības pēc vīzas nodibināšana attiecībā uz Dalībvalsts iedzīvotājiem, ir par pamatu sekojošu priekšrakstu piemērošanā :

a) desmit dienu laikā pēc trešās valsts paziņošanas par šādu nodibināšanu vai tās piemērošanu, attiecīgā Dalībvalsts par to rakstiski ziņo Komisijai, šī paziņošana tiek publicēta *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, sērijā C :

b) Komisija nekavējoties uzsāk nepieciešamos soļus pret iesaistīto trešo valstu iestādēm, lai atjaunotu atbrīvošanu no prasības pēc vīzas, un, vēlākais pēc sešu mēnešu laikā, skaitot no paziņojuma publikācijas, par to ziņo Padomei ;

c) Pamatojoties uz sava ziņojuma slēdzieniem, Komisija Padomei var iesniegt priekšlikumu par pagaidu līdzekļiem, uz laiku paredzot prasību pēc vīzas attiecībā uz iesaistīto trešo valstu iedzīvotājiem. Padome triju mēnešu laikā ar kvalificētu balsu vairākumu atbalsta šo priekšlikumu.

d) Ja tiek uzskatīts par pamatotu, Komisija bez iepriekšēja paziņojuma var iesniegt priekšlikumu, kas paredzēts punktā c). Punktā c) paredzētā procedūra piemērojama attiecībā uz šo priekšlikumu.

e) Punktos c) un d) paredzētā procedūra neskar Komisijas pilnvaras iesniegt priekšlikumus par šīs regulas grozījumiem attiecībā uz iesaistīto trešo valstu pārcelšanu uz I pielikumu. Gadījumā, kad tiek pieņemts lēmums par pagaidu līdzekļa, kas paredzēts punktos c) un d),

piemērošanu, priekšlikumu par šīs regulas grozījumiem Komisija iesniedz vēlākais sešu mēnešu laikā pēc pagaidu līdzekļa stāšanās spēkā.

f) Līdz ko trešā valsts atceļ prasību pēc vīzas, Dalībvalsts par šo atcelšanu paziņo Komisijai. Šis paziņojums tiek publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, sērijā C. Iespējamā vīzas pagaidu atjaunošana, kas pieņemta saskaņā ar punktu c), automātiski izbeidzas līdz ar prasības pēc vīzas atcelšanu iesaistītajās trešajās valstīs.

2.pants

Dalībvalstis, kuru iedzīvotāji pēc šīs regulas stāšanās spēkā datumā ir pakļauti prasībai pēc vīzas trešajās valstīs, kas figurē regulas (EK) n° 539/2001 II pielikumā, desmit dienu laikā pēc tās stāšanās spēkā par to rakstiski ziņo Komisijai. Paziņojums ir publicējams *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī,* sērijā C.

Ir piemērojami regulas (EK) n° 539/2001 1.panta 4.paragrāfa punktu no b) līdz f) priekšraksti, kuros ar šo regulu izdarīti grozījumi.

3.pants

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.*

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās Dalībvalstīs, atbilstoši Eiropas Kopienas dibināšanas līgumam.

Sagatavots Briselē

Padomes vārdā
Prezidents